

Heiligen en gifmengsters

Je bent wel van lotje getikt als je een encyclopedisch werk van 1500 pagina's van voor tot achter leest. Maar in dit geval moest Agnes Grond zich echt bedwingen.

Tekst: Agnes Grond

Ze weten enorm te fascineren - al die rijke en arme, mooie en lelijke, bekende en onbekende vrouwen.

De reuzinnen, abdisen, heiligen en gifmengsters, de wetenschappers en de courtisanes. Al die vrouwen die ooit beroemd of berucht waren en nu vaak vergeten. Of alleen nog bekend als naam van een restaurant of verzorgingshuis.

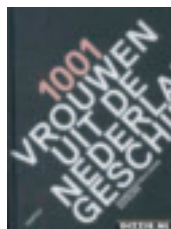
Ooit gehoord van Stijn Buys? Van "haar leven is niet meer bekend dan het feit dat haar echtgenoot op 30 mei 1543 tijdens een spelletje kaart in herberg De Boet werd doodgestoken". Maar ze maakte via haar testament wél een Nijmeegs weeshuis mogelijk. Of van Etta Palm, uit 1743, Neerlands eerste feministe? Van Trijntje Westra, uit 1783, onze eerste schaatskampioene?

Vrouwengeschiedenis had vooral aandacht voor vrouwen als groep. Historica Els Kloek wilde hun individualiteit recht doen en begon

Els Kloek (red.)
1001 vrouwen uit de Nederlandse geschiedenis

Van Tilt, 1556 blz., tot 14 mei € 39,50, daarna € 49,50

een digitaal vrouwenlexicon. Met vrouwen uit de twintigste eeuw - wel al enige tijd overleden - breidde ze dat uit tot dit boek. Vijf periodes, elk met ongeveer 200 vrouwen, ieder ondergebracht in één rubriek als 'dicht- en letterkunde', 'avontuur en sensatie' of 'oorlog'.

Dat levert boeiend vergelijkingsmateriaal op. De meeste middeleeuwse vrouwen vallen onder 'kerk en godsdienst' en zijn kloosterlinge, heilige of martelares. De heilige Cunera bijt het spits af. De zeventiende eeuw levert vooral schilderessen op en de religieuze vrouwen zijn vaker leken en

betrokken bij kerkelijke twisten. De achttiende eeuw is er een van dichtersessen, de negentiende van liefdadigheid en zorg. De twintigste eeuw tenslotte eert evenveel vrouwelijke politici, als schrijfsters en podiumkunstenaresen. Onder 'kerk en religie' treffen we nog slechts Greet Hofmans, majoor Bosshardt (*foto hierboven*), Magda Stomps - de eerste theologiestudente aan de VU - Anna Zernike en Tine Halkes aan. Grappig dat hekkensluitster Karin Adelmund onder de rubriek 'adel, elite en politiek' valt. Met zoveel boeiende portretten echt een boek om helemaal te lezen! ●

Huib Oosterhuis

Waar onze doden zijn

Ten Have, 215 blz., € 17,95

Huib Oosterhuis neemt afscheid

Huib Oosterhuis (79) verwierf nationale waardering toen hij in 2002 de overdenking hield tijdens de uitvaart van prins Claus.

Volgens kardinaal Simonis zei Oosterhuis daar in "heel mooie en eerlijke dingen" over Claus, maar "de goede man (Oosterhuis, *JvH*) is in het Oude Testament blijven steken". Simonis heeft in zekere zin gelijk: Oosterhuis spreekt eigenlijk nooit tijdens een uitvaart over de troost van het eeuwige leven. Zo stellend als hij kan spreken

over politiek en profetie, zo terughoudend spreekt hij over zogeheten 'geloofs zekerheden'. In zijn nieuwste boek zijn teksten voor 49 overledenen opgenomen. 'Afscheidstoespraken' noemt hij ze, niet 'preek' of 'verkondiging'. De overledenen stonden in aanzien of juist niet, ze waren oud of nog baby, bekend of onbekend. De woorden zijn trefzeker gekozen en altijd troostend, juist omdat 'het laatste (ant)woord' daarin bewust open gehouden wordt. (*JvH*)